

1

PANORAMA INTERNACIONAL

RESUM

El fort creixement real del comerç exterior al llarg del quadrienni 2002-2005 es troba a la base de la recuperació econòmica mundial. Així, el model econòmic mundial està representat pels Estats Units d'Amèrica, com a gran mercat mundial de consum i com a veritable locomotora de la demanda neta mundial, la qual genera feina, ocupació i reactivació econòmica a la resta de l'economia del món.

Els saldos comercials estan desequilibrats per l'enorme dèficit comercial dels Estats Units, que s'estima d'uns 800.000 milions de dòlars, xifra que equival a més del 7,5% del seu PIB i al 8% del comerç mundial de mercaderies. En contrapartida, els saldos són positius per a Alemanya (el 4,5% del PIB), per al Japó (el 6% del PIB) i per a la Xina (el 5,5% del PIB).

El Fons Monetari Internacional (FMI) aposta perquè aquest entorn favorable es mantengui amb vista als anys 2006 i 2007, amb unes taxes de creixement semblants al 2004, que són entorn del 4,8% per a l'economia mundial. En general, continuen subsistint motius d'incertesa. D'aquests motius, l'FMI en destaca els següents: els preus del petroli es poden veure fora control si es donen falses expectatives i/o infravaloracions sobre la seva evolució en els mercats futurs —sigui pel marge estret que hi ha per reaccionar enfront d'incerteses geopolítiques, sigui perquè el creixement de la demanda superi clarament l'oferta—; l'acabament d'un cicle de tipus d'interès baixos, que ha respost a unes polítiques monetàries molt expansives; l'augment dels desequilibris mundials, ja que no és fàcil conjugar una devaluació pactada del dòlar amb una revalorització de les monedes dels principals països asiàtics exportadors i dels exportadors de petroli, i per la pandèmia de la grip aviària, atenant-ne el potencial efecte desestabilitzador del comerç mundial; per les incerteses geopolítiques, i per la dificultat de tirar endavant la Ronda Doha per a la liberalització del comerç mundial.

En el cas dels Estats Units, totes les previsions denoten una certa desacceleració del creixement del país per al bienni 2006-2007. Aquesta desacceleració es deu bàsicament al canvi d'orientació de la política monetària amb augment continuats del tipus d'interès. Les previsions de primavera de la Comunitat Europea donen una certa recuperació del PIB de la UE-12 a partir del 2005, amb una acceleració el 2006 en el creixement de gairebé un punt. L'assignatura pendent de l'economia europea és com millorar les condicions de demanda i la introducció de les noves tecnologies, i la dels Estats Units és com millorar els seus desequilibris fiscals i del sector exterior.

Segons el darrer Informe sobre l'ocupació al món (2004-2005), que prepara l'Organització Internacional del Treball (OIT), s'estima que 550 milions de persones no superen el llindar d'ingressos d'un dòlar per dia i viuen en la pobresa extrema.

1.1.

L'EVOLUCIÓ ECONÒMICA INTERNACIONAL I DE LES GRANS REGIONS ECONÒMIQUES

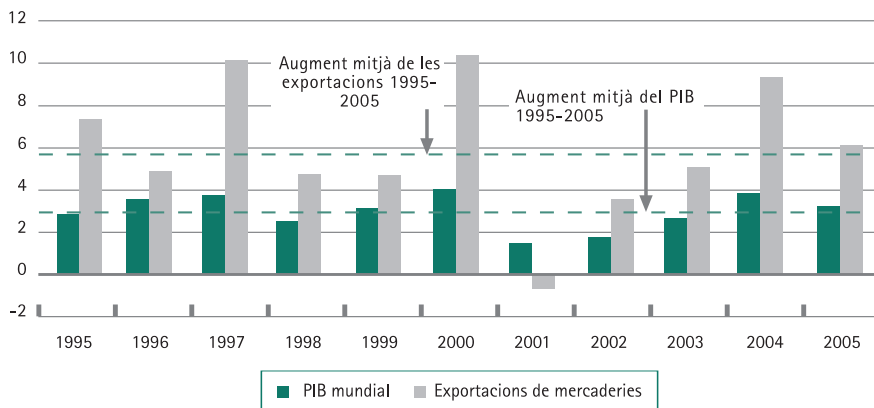
Segons les dades de l'informe de primavera de l'Organització Mundial del Consum (OMC), es confirma el creixement de les exportacions mundials de mercaderies, que l'any 2005 aconseguen una taxa real del 6% (tres punts per sota del 2004).¹ El fort creixement real del comerç exterior al llarg del quadrienni 2002-2005 es troba a la base de la recuperació econòmica mundial. (Vegeu el gràfic I-1.)

El creixement nominal de les exportacions de mercaderies va ser del 13%, de manera que se supera per primera vegada la xifra dels deu bilions de dòlars, que es desglossa en un creixement real del 6% i en un creixement dels preus en dòlars del 6,5% (-4,5 punts menys que el 2004). Aquesta desacceleració dels preus internacionals no ha afectat els mercats de l'energia, ja que l'alça dels preus dels combustibles s'ha incrementat quatre punts, de manera que creix el 35%.² El preu

1. Aquesta desacceleració es deu a la feble conjuntura internacional des del segon semestre del 2004 fins al segon trimestre del 2005.

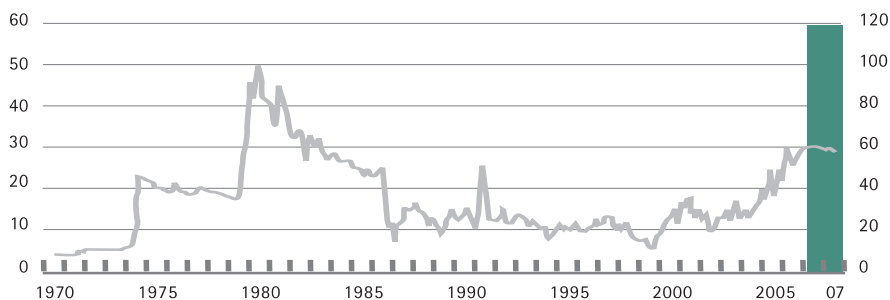
2. L'increment de la demanda mundial (especialment dels Estats Units, de la Xina i de l'Índia), juntament amb la situació d'incertesa sobre la situació geopolítica i sobre les reserves disponibles, i al costat de l'absència d'excés de capacitat de producció, són algunes de les causes que s'han assenyalat per explicar l'augment dels preus del petroli.

Gràfic I-1
Creixement del volum del comerç mundial de mercaderies i del PIB mundials (1995-2005) (Variació percentual anual)

Font: OMC.

Gràfic I-2
Evolució dels preus reals del petroli (1970-2005) (dòlars EUA/barril)

Font: OMC.

mitjà del petroli es va situar en els 41,3 dòlars per barril, la qual cosa suposa un increment de gairebé onze dòlars en relació amb el 2004.³ (Vegeu el gràfic I-2.)

Per grans regions econòmiques, cal destacar que la Unió Europea dels Vint-i-cinc

(UE-25) representa l'àrea comercial més important del món, amb un pes del 39,4% respecte del total de les exportacions mundials (-2,4 punts menys que l'any anterior) i un creixement del 7% (sis punts per sota del creixement mundial). Això representa el menor creixement per grans regions

3. El Fons Monetari Internacional calcula que per cada augment de 10 dòlars en el barril de petroli l'any següent el creixement mundial es redueix 0,3 punts percentuals i la inflació mundial augmenta 0,25 punts addicionals.

QUADRE I-1. COMERÇ MUNDIAL DE MERCADERIES, PER GRANS REGIONS (2003-2005)*

	Exportacions				Importacions			
	Valor 2005	Variació percentual 2003	anual 2004	anual 2005	Valor 2005	Variació percentual 2003	anual 2004	anual 2005
Món	10.121	17	21	13	10.481	17	22	13
Amèrica del Nord	1.478	5	14	12	2.285	8	16	14
Estats Units	904	4	13	10	1.733	9	17	14
Amèrica del Sud i Central ^a	351	15	29	25	294	6	28	22
Europa	4.353	19	20	8	4.521	20	20	8
Unió Europea (25)	3.988	19	19	7	4.120	20	20	8
CEI	342	27	36	29	216	27	31	25
Àfrica	296	26	30	29	248	21	29	16
Orient Mitjà	529	20	30	36	318	15	26	19
Àsia	2.773	19	25	15	2.599	20	27	16
Xina	762	35	35	28	660	40	36	18
Japó	596	13	20	5	516	14	19	14

* Mils de milions de dòlars i percentatges.

a. Inclou el Carib.

Font: OMC.

econòmiques, malgrat que l'euro va perdre valor enfront del dòlar eliminada l'apreciació soferta al llarg del 2004. L'Àsia és la segona zona comercial, amb una participació del 27,4% (+0,5 punts més que l'any anterior) i una creixuda del 15% (dos punts per sobre del creixement mundial), i suposa el creixement més important per grans regions econòmiques. La tercera zona en importància és Amèrica del Nord, que significa el 14,6% (-0,4 punts menys que l'any anterior), amb un creixement del 12% (un punt per sota del creixement mundial). (Vegeu el quadre I-1.)

Per països, els únics que representen una quota exportadora mundial superior al

5% són Alemanya (9,3%),⁴ els Estats Units d'Amèrica (8,7%), la Xina (7,3%) i el Japó (5,7%). D'aquests països, només la Xina creix per sobre de la mitjana mundial (+15 punts). Els Estats Units creixen tres punts per sota; Alemanya, sis punts per sota, i el Japó, vuit punts per sota. Espanya és la dessetena potència exportadora mundial: representa l'1,8% i creix el 2% (onze punts per sota de la mitjana mundial). (Vegeu el quadre I-2.)

La primera potència importadora mundial és els Estats Units d'Amèrica, que representen el 16,1% del total. Alemanya n'és la segona, amb una quota del 7,2%, seguida de la Xina, amb una quota del 6,1%. El

4. Les empreses alemanyes han creat més de quatre milions d'ocupacions a l'exterior, especialment a l'est d'Europa i a la Xina. Els grans grups empresarials que cotitzen a la borsa de Frankfurt obtenen les dues tercers parts de la xifra de negocis a l'exterior, amb un notable increment dels guanys empresarials. La contrapartida és el creixement de l'atur, que ha arribat gairebé als cinc milions d'aturats.

QUADRE I-2. PRINCIPALS EXPORTADORS I IMPORTADORS EN EL COMERÇ MUNDIAL DE MERCADERIES (2005)*

Ordre	Exportadors	Valor	Part	Variació percentual anual	Ordre	Importadors	Valor	Part	Variació percentual anual
1	Alemanya	970,7	9,3	7	1	Estats Units	1732,7	16,1	14
2	Estats Units	904,3	8,7	10	2	Alemanya	774,1	7,2	8
3	Xina	762,0	7,3	28	3	Xina	660,1	6,1	18
4	Japó	595,8	5,7	5	4	Japó	516,1	4,8	14
5	França	459,2	4,4	2	5	Regne Unit	501,2	4,7	6
6	Països Baixos	401,3	3,9	12	6	França	495,8	4,6	5
7	Regne Unit	377,9	3,6	9	7	Itàlia	379,7	3,5	7
8	Itàlia	366,8	3,5	4	8	Països Baixos	357,9	3,3	12
9	Canadà	359,6	3,5	14	9	Bèlgica	320,4	3,0	22
10	Bèlgica	329,6	3,2	7	10	Canadà	320,1	3,0	14
	Tot el món ^a	10.393,1	100,0	13		Tot el món ^a	10.753,1	100,0	13

* Mils de milions de dòlars i percentatges.

a. Inclou una quantitat significativa de reexportacions o d'importacions destinades a la reexportació.

Font: OMC.

Japó, el Regne Unit i França es troben amb una quota a l'entorn del 5%. D'aquestes potències, només la Xina, els Estats Units i el Japó creixen per sobre de la mitjana mundial, que és en una taxa del 13%. Espanya és la dotzena potència importadora mundial: representa un 2,6% de quota i creix un 7%. (Vegeu l'apartat 3.1.)

Tal com dèiem en la MEMÒRIA de l'any passat, els saldos comercials estan desequilibrats per l'enorme dèficit comercial dels Estats Units, que s'estima en uns vuit-cents mil milions de dòlars, que equivalen a més del 7,5% del seu PIB i al 8% del comerç mundial de mercaderies. En contrapartida, els saldos són positius per a Alemanya (el 4,5% del PIB), per al Japó (el 6% del PIB) i

per a la Xina (el 5,5% del PIB), si bé amb l'agreujament que, de cada cop més, el dèficit comercial dels Estats Units es concentra a la Xina, que ara representa ja una quarta part del total. Si continua aquesta progressió, es preveu que el dèficit dels Estats Units arribarà al bilió de dòlars al final d'aquesta dècada, més o menys el mateix volum de reserves de dòlars en mans de les autoritats xineses. Això representa per als Estats Units la necessitat de trobar diàriament en els mercats internacionals més de dos mil milions de dòlars diaris de finançament internacional, que en bona part provenen de les compres de bons i accions a aquest país procedents de la Xina i dels països exportadors de petroli.⁵

5. Amb el ritme actual, s'estima que les inversions estrangeres als Estats Units es poden fer amb la meitat del seu capital productiu. Exemples d'això són els casos de l'OPA de la petrolera xinesa Cnooc per comprar la petrolera Unocal de Califòrnia i l'adjudicació del contracte de gestió dels ports americans a una empresa àrab amb seu a Dubai.

Així, el model econòmic mundial està representat pels Estats Units d'Amèrica, com a gran mercat mundial de consum i com a veritable locomotora de la demanda neta mundial, la qual genera feina, ocupació i reactivació econòmica a la resta de l'economia del món.

Entre els factors que han possibilitat que s'hagin recuperat el comerç mundial i el creixement econòmic cal esmentar l'acomodació de les polítiques monetàries i fiscals per tal de consolidar la recuperació

del cycle econòmic, amb tipus d'interès reals baixos, amb dèficits públics relativament alts en les principals economies occidentals, i amb la recuperació dels principals mercats borsaris internacionals.⁶

El Fons Monetari Internacional aposta perquè aquest entorn favorable es pugui mantenir amb vista als anys 2006 i 2007, amb taxes de creixement semblants a les del 2004, que són entorn del 4,8% per a l'economia mundial. (Vegeu el quadre I-3.)

QUADRE I-3. TIPUS D'INTERÈS A CURT TERMINI ALS MERCATS NACIONALS

Data	Zona de l'euro Subhastes BCE	Estats Units Nivell objectiu de la Reserva Federal	Japó	Regne Unit Tipus d'intervenció Banc d'Anglaterra
25/6/03	2,00	1,00	0,10	3,75
30/6/04	2,00	1,25	0,10	4,40
10/8/04	2,00	1,50	0,10	4,70
21/9/04	2,00	1,75	0,10	4,75
10/11/04	2,00	2,00	0,10	4,75
14/12/04	2,00	2,25	0,10	4,75
2/2/05	2,00	2,50	0,10	4,75
22/3/05	2,00	2,75	0,10	4,75
3/5/05	2,00	3,00	0,10	4,75
30/6/05	2,00	3,25	0,10	4,75
4/8/05	2,00	3,25	0,10	4,50
9/8/05	2,00	3,50	0,10	4,50
20/9/05	2,00	3,75	0,10	4,50
1/11/05	2,00	4,00	0,10	4,50
1/12/05	2,25	4,00	0,10	4,50
13/12/05	2,25	4,25	0,10	4,50
31/1/06	2,25	4,50	0,10	4,50

Continua

6. Ara bé, les taxes són relativament inferiors l'any 2005 en relació amb el 2004. Així, el Dow Jones només va pujar el 3,5% l'any 2005.

QUADRE I-3. TIPUS D'INTERÈS A CURT TERMINI ALS MERCATS NACIONALS

	Zona de l'euro	Estats Units	Japó	Regne Unit
Data	Subhastes BCE	Nivell objectiu de la Reserva Federal		Tipus d'intervenció Banc d'Anglaterra
2/3/06	2,50	4,50	0,10	4,50
28/3/06	2,50	4,75	0,10	4,50
11/5/06	2,50	5,00	0,10	4,50
8/6/06	2,75	5,00	0,10	4,50
29/6/06	2,75	5,25	0,10	4,50
14/7/06	2,75	5,25	0,25	4,50
3/8/06	3,00	5,25	0,25	4,75
5/10/06	3,25	5,25	0,25	4,75

Fonts: Banc Central Europeu, Banc d'Espanya, Thomson Financial Datastream, La Caixa.

Per fonamentar aquestes previsions, l'FMI destaca tres característiques particulars, com són els diferencials positius dels tipus d'interès a curt termini dels Estats Units, juntament amb l'elevat nivell de liquiditat internacional, que facilita finançar sense problemes el dèficit exterior dels EUA;⁷ malgrat que l'increment dels preus del petroli es manté, el control internacional sobre les pressions inflacionistes,⁸ i la possibilitat que la corba dels tipus d'interès a llarg termini s'aplani per causa d'un particular comportament de les taxes d'inversió, que se situen per sota del seu creixement potencial, atesa la feblesa que presenta la demanda de consum en alguns mercats importants.⁹

Segons l'informe de primavera de l'FMI, aquestes previsions de creixement s'han de prendre amb una certa prevenció, ja que en general continuen subsistint motius d'incertesa que poden fer decantar la balança de riscos cap al costat d'un progressiu deteriorament de la situació. D'aquests motius, l'FMI en destaca els següents:

- a) Els preus del petroli es poden veure fora control si es donen falses expectatives i/o infravaloracions sobre la seva evolució en els mercats futurs, sigui pel marge estret que hi ha per reaccionar enfront d'incerteses geopolítiques, sigui perquè el creixement de la demanda superi clarament l'oferta.

7. Entre d'altres coses, perquè els principals prestamistes són els primers interessats a mantenir la cotització del dòlar, per tal d'evitar la devaluació del valor dels títols creditors denominats en dòlars. Aquest fet es coneix amb el nom d'«equilibri de terror financer».

8. Aquestes previsions es basen en un escenari del preu del petroli estabilitzat entorn dels setanta dòlars per barril. L'altra raó s'atribueix als efectes beneficiosos de la globalització, que, en incrementar la competència dels mercats, provoca un efecte deflacionista, que s'estima en els darrers cinc anys de 0,3 punts percentuals a la zona euro i de 0,1 punts percentuals als Estats Units d'Amèrica.

9. És prou conegut l'excés de capacitat de producció a la Unió Europea, que provoca una pressió deflacionista dels mercats. Així, el creixement dels salaris reals a partir del 2003 és per sota dels salaris dels Estats Units i, a partir del 2004, fins i tot, per sota dels japonesos, de manera que es genera un problema de falta de demanda i de febles expectatives de creixement de la renda i de la inversió.

**QUADRE I-4. BALANÇA PER COMPTE CORRENT, PIB I COMERÇ MUNDIAL:
EVOLUCIÓ I PREVISIONS PER GRANS REGIONS ECONÒMIQUES (2001-2007)**

	OCDE							FMI							CE						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Balança per compte corrent																					
Unió Europea*	0,1	0,9	0,4	0,6	-0,2	-0,4	-0,3	-0,3	0,8	0,5	0,6	-0,3	—	0,2	0,0	0,8	0,4	0,5	0,1	-0,5	-0,3
Estats Units	-4,1	-4,8	-4,9	-5,7	-6,4	-7,2	-7,6	-3,8	-4,5	-4,7	-5,7	-6,4	-6,5	-6,5	-3,7	-4,4	-4,6	-5,6	-6,3	-7,0	-6,9
Japó	2,2	2,8	3,1	3,6	3,6	4,3	5,5	9,0	11,6	6,8	11,1	7,9	7,3	7,3	2,5	3,1	3,5	4,0	3,6	3,6	3,4
Món**	-1,1	-1,1	-1,2	-1,2	-1,9	-2,1	-2,1	-0,9	-0,9	-0,7	-0,9	-1,5	-1,7	-1,7	—	—	—	—	—	—	—
Creixement del PIB																					
Unió Europea*	1,7	1	0,5	1,8	1,4	2,2	2,1	1,9	0,9	0,7	2,1	1,3	2	1,9	1,9	0,9	0,7	2,0	1,3	2,1	1,8
Estats Units	1,2	2,4	3,1	4,4	3,5	3,6	3,1	0,8	1,6	2,7	4,2	3,5	3,4	3,3	0,8	1,6	2,7	4,2	3,5	3,2	2,7
Japó	-0,4	0,3	2,7	2,6	2,7	2,8	2,2	0,4	0,1	1,8	2,3	2,7	2,8	2,1	0,4	0,1	1,8	2,3	2,7	2,8	2,4
Món	1	1,8	2,2	3,4	2,8	3,1	2,9	2,6	3,1	4,1	5,3	4,8	4,9	4,7	—	—	—	—	—	—	—
Comerç mundial (saldo comercial de béns i serveis)																					
Unió Europea	—	—	—	—	—	—	—	1	1,2	1,1	-0,1	-1,1	-0,5	0,5	—	—	—	—	—	—	—
Estats Units	—	—	—	—	—	—	—	2,3	0,6	-0,9	-1,3	-2,6	-1,6	0,4	—	—	—	—	—	—	—
Japó	—	—	—	—	—	—	—	—	-0,6	-1,8	-3,6	-5,7	-5,6	-0,6	—	—	—	—	—	—	—
Món	0	3,6	4,5	9,4	7,5	9,3	9,1	0,5	0,8	1,1	-0,1	-1,3	-0,9	0,2	—	—	—	—	—	—	—

* Zona Euro per OCDE.

** Zona OCDE per OCDE.

*** Economies avançades.

Font: Informes de l'OCDE, FMI i CE.

- b) S'acaba un cicle de tipus d'interès baixos, que ha respost a unes polítiques monetàries molt expansives. (Vegeu el quadre I-3.)
- c) Augmenten els desequilibris mundials, ja que no és fàcil conjugar una devaluació pactada del dòlar amb una revalorització de les monedes dels principals països asiàtics exportadors i dels exportadors de petroli. (Vegeu l'apartat 1.2.)
- d) La pandèmia de la grip aviària pot tenir un potencial efecte desestabilitzador del comerç mundial.

En qualsevol cas, les perspectives per al 2006 i per al 2007 són de creixement, tal com mostren les previsions de primavera de la Unió Europea (UE), del Fons Monetari Internacional (FMI) i de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). (Vegeu el quadre I-4.)

Els informes de primavera continuen remarquant que el creixement dels Estats Units reposa bàsicament en el creixement de la demanda interna, però també denoten un important desequilibri exterior en termes de la balança per compte corrent, que l'OCDE estima en el 7,6% per al 2007. (Vegeu l'apartat 1.2.)

Per contra, en el cas de la Unió Europea, de nou el motor del creixement econòmic és la demanda exterior, mentre que la demanda interna, especialment la de les famílies, presenta un pols molt feble a causa de la caiguda dels salaris reals, especialment en els casos d'Alemanya i

d'Itàlia, que, juntament amb Portugal, són les tres economies que presenten un menor potencial de creixement amb vista al 2007. (Vegeu l'apartat 1.3.)

Quant a l'Àsia, es pot destacar que, a part del fort creixement de la Xina i de l'Índia, per sobre dels dos dígitos, s'ha consolidat el creixement al Japó, amb un augment del 2,7% el 2005 i del 2,8% per al 2006, que són els millors resultats que s'obtenen des del 1997.¹⁰ (Vegeu l'apartat 1.4.)

1.2.

ELS ESTATS UNITS

En el cas dels Estats Units d'Amèrica totes les previsions denoten una certa desacceleració del creixement per al bienni 2006-2007, mentre que és la Unió Europea que preveu la major desacceleració, amb una pèrdua de -0,8 punts percentuals. Tot i així, el seu creixement se situa clarament per sobre del de la Unió Europea des de l'any 2002. (Vegeu l'apartat 1.3.)

L'alça del preu del petroli ha comportat un augment de la pressió inflacionista i un canvi d'orientació de la política monetària¹¹, amb alces continuades dels tipus d'interès, fet que ha contribuït, i explica en bona part, aquesta desacceleració.

Altrament, l'economia americana ha tornat a reproduir de nou la mateixa problemàtica dels dos dèficits, públic i exterior, que varen provocar una pèrdua del seu ritme de creixement al començament de la dècada dels

10. En el cas del Japó, el creixement dels salaris reals ja se situa per sobre dels Estats Units a partir de la segona meitat del 2005.

11. Vegeu l'apartat 1.2 (p. 8) de la *Memòria del CES 2004*.

anys noranta, si bé amb l'agreujament que ara el dèficit exterior és molt per sobre del dèficit públic. Per tant, la solució és més complexa, ja que no depèn només de la política econòmica dels Estats Units, sinó també dels acords internacionals a través de l'FMI o del Banc Mundial.¹² L'ajustament per la via de la devaluació del dòlar no és fàcil, ja que s'estima necessària una devaluació entorn del 30%, especialment amb les divises asiàtiques.

1.3.

LA UNIÓ EUROPEA

Les previsions de primavera de la Comunitat Europea ofereixen una certa recuperació del PIB de la UE-12 a partir del

2005, amb una acceleració el 2006 en el creixement de gairebé un punt, i un alentiment en el creixement de -0,3 punt percentuals el 2007, suposant que es compleixen les previsions emprades en l'evolució del preu del petroli. (Vegeu la nota 3.) En qualsevol cas, es tracta de taxes que de bell nou són per sota de les dels Estats Units i es confirma una vegada més el *gap* o el diferencial de creixement econòmic entre la Unió Europea i els Estats Units. Observau que per al període 2000-2007 la UE-12 només ha crescut per sobre dels Estats Units al llarg del bienni 2000 i 2001. (Vegeu el quadre I-5 i l'apartat 2.2.)

L'informe *Statiscal Annex of European Economy-Spring 2006* permet ampliar l'anàlisi que feiem l'any passat per explicar aquest diferencial de creixement econòmic.

UE-12	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
PIB	3,8	1,9	0,9	0,7	2,0	1,3	2,1	1,8
Consum	2,3	1,5	1,0	0,9	1,1	1,0	1,4	1,0
Inversió	1,1	0,1	-0,3	0,2	0,5	0,5	0,9	0,5
Demanda final	3,3	1,2	0,4	1,3	2,0	1,6	2,3	1,6
Rendibilitat	112,5	112,8	113,0	112,6	115,0	114,4	114,2	114,8
Productivitat del treball	1,7	0,5	0,4	0,6	1,7	0,9	1,2	1,0
Productivitat total dels factors productius	1,5	0,1	-0,2	-0,1	1,1	0,3	0,7	0,5
Ocupació	2,5	1,6	0,7	0,4	0,8	1,0	1,0	1,0
Salari nominal per càpita	2,8	2,8	2,7	2,6	2,4	2,1	2,3	2,1
Salari real per càpita	0,3	0,4	0,8	0,6	0,5	0,2	0,2	-0,1
Taxa de canvi efectiva real	75,2	76,2	79,4	89,2	92,0	91,0	90,4	89,5

Continua

12. En la dècada dels vuitanta el dèficit públic va arribar al 6% del PIB i el dèficit exterior va assolir el 4%. Ara el dèficit exterior és gairebé el doble, mentre que el dèficit públic és a la meitat. Segons l'opinió de Martin Feldstein, president del Nacional Bureau of Economic Research (NBER), existeix el precedent del pacte de l'Hotel Plaza de Nova York, que varen signar l'any 1985 els ministres de Finances dels Estats Units, Alemanya, el Regne Unit i França. Ara caldria incorporar-hi la Xina i comptar amb el major protagonisme de l'FMI.

QUADRE I-5. EVOLUCIÓ DE L'OCUPACIÓ, PRODUCTIVITAT, PIB, POBLACIÓ I PIB PER CÀPITA A LA UE-12 I ALS EUA (2000-2007)								
Estats Units	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
PIB	3,7	0,8	1,6	2,7	4,2	3,5	3,2	2,7
Consum	3,5	2,2	2,6	2,6	3,1	2,7	2,3	1,8
Inversió	1,2	-0,4	-0,7	0,6	1,5	1,4	1,1	0,8
Demanda final	4,5	0,9	2,3	3,2	5,0	3,8	3,6	2,6
Rendibilitat	124,6	122,1	126,4	130,1	133,9	131,7	130,3	128,0
Productivitat del treball	1,6	0,5	2,7	2,8	3,3	1,7	1,8	2,1
Productivitat total dels factors productius	1,0	-0,5	1,4	1,8	2,5	1,2	1,1	1,1
Ocupació	2,2	0,0	-0,3	0,9	1,1	1,8	1,4	0,6
Salari nominal per càpita	5,7	2,4	3,6	4,2	4,8	4,6	3,8	4,1
Salari real per càpita	3,1	0,3	2,1	2,2	2,2	1,7	1,5	2,6
Taxa de canvi efectiva real	125,3	130,6	128,3	116,3	109,6	108,8	111,1	111,9

Font: European Communities, 2006.

mic, ja que l'estudi estadístic proporciona una ampla informació sobre les macro-magnituds que condicionen el creixement econòmic a curt termini. Així, es pot observar un major creixement de la demanda de consum —al llarg de tots els anys— en l'economia dels Estats Units. Aquestes millors condicions de demanda han afavorit un clima més incentivador de les inversions, amb millors registres que els de la UE-12, excepte al llarg del bienni (2001-2002), les quals han facilitat una major acceleració del canvi tècnic i de la introducció de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) a l'economia dels Estats Units.¹³

Aquest bon comportament de les inversions americanes en la nova economia del coneixement ha permès generar uns avan-

tatges competitiu clars a partir de l'any 2002 en termes de productivitat del treball i de productivitat total dels factors productius. Aquesta major eficiència productiva ha facilitat que s'hagin pogut pagar uns majors salaris reals per alimentar la major demanda de consum¹⁴ i, d'altra banda, que aquest major creixement salarial real s'hagi compensat amb els majors creixements de la productivitat, per la qual cosa no n'ha resultat afectada la rendibilitat de les inversions, que ha estat major que la de la UE-12 en tots els anys del període 1999-2007.

No cal dir que aquestes condicions favorables per a les inversions s'han vist afavorides per la millora de la taxa real d'intercanvi del dòlar en relació amb l'euro, especialment a partir del 2001, i pels baixos tipus d'interès fins al 2005.

13. Vegeu la Memòria del CES 2004 sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears, p. 10-12.

14. De fet, el major creixement de la demanda de consum no tan sols s'explica pel major creixement del salari real per càpita, sinó també pel major creixement de l'ocupació a partir del 2003.

Com sempre, l'assignatura pendent de l'economia europea és com millorar les condicions de demanda i la introducció de les noves tecnologies, i la dels Estats Units és com millorar els seus desequilibris fiscals i de sector exterior.

Davant aquest context d'alentiment del creixement econòmic, és difícil preveure que, de moment, el Banc Central Europeu endureixi molt més la política monetària, que fixa un objectiu central d'inflació entorn del 2%, el qual no perilla per la revalorització de l'euro enfront del dòlar, amb els efectes compensadors respecte de l'alça dels preus del petroli (vegeu l'apartat 1.1), i per la poca força amb què polsa a l'alça la demanda de consum de les famílies.¹⁵ (Vegeu l'apartat 2.3.)

1.4.

EL JAPÓ

L'economia japonesa va créixer un 2,7% el 2005, el creixement més important des del 1996. Així mateix, el 2006 millorarà el creixement una dècima, de manera que, igualment de la resta de les grans àrees econòmiques (els EUA i la UE), l'any 2007 mostrarà una lleugera desacceleració, de -0,7 punts percentuals. (Vegeu el quadre I-4.)

Des del punt de vista de la demanda, cal destacar la desacceleració en les taxes de creixement de les exportacions, que han passat d'un 13,9% el 2004 a un 6,9% el 2005, si bé s'espera una recuperació de 3,5 punts percentuals el 2006. El mateix succe-

eix amb la demanda de consum privat, que accelera el creixement, atesa la recuperació sostinguda dels salaris reals a partir del segon semestre del 2004. Aquesta recuperació de la demanda de consum ofereix ja una previsió d'inflació positiva a partir del segon trimestre del 2006 i permet afirmar la fi de la deflació al Japó.

1.5.

LA RESTA DEL MÓN

Els països emergents de l'Àsia més importants per les dimensions i pel dinamisme continuen sent la Xina i l'Índia, amb estimacions superiors als dos dígits. A l'Índia el creixement s'ha vist impulsat per un fort dinamisme de la demanda interna, mentre que a la Xina es manté el fort dinamisme del sector exterior i també un fort impuls de les inversions en infraestructures i en béns d'equipament, que incorporen un progrés tècnic accelerat.

A Iberoamèrica el creixement s'ha situat en un notable 4,3%, amb un fort impuls motivat per la recuperació dels preus dels productes bàsics. De les economies amb un pes específic més important, se'n destaquen l'Argentina, amb un creixement del 9,2%, i Xile, amb un 6,3%. Per contra, el creixement és inferior a Mèxic, amb un 3%, i al Brasil, amb un 2,3%.

Pel que fa al creixement del continent africà, s'ha d'esmentar que els països subsaharians varen créixer un 5,5%, el major creixement en els darrers trenta anys, si bé

15. Vegeu la nota 9.

aquesta xifra inclou el comportament del país productors de petroli. De fet, la major part dels països de l'àrea no compleixen els resultats dels objectius del mil·lenni, que comentam en l'apartat següent.

1.6.

ELS INFORMES DE L'ORGANITZACIÓ INTERNACIONAL DEL TREBALL

Segons el darrer Informe sobre l'Ocupació en el món (2004-2005), que prepara l'Organització Internacional del Treball (OIT) s'estima que l'any 2003 a tot el món hi ha 1.390 milions de treballadors que no

arriben a percebre ingressos diaris superiors a dos dòlars dels Estats Units, és a dir, un dels dos indicadors de l'estat de pobresa. D'entre tots, 550 milions no superen el llindar d'ingressos d'un dòlar per dia i viuen en la pobresa extrema.¹⁶ En termes percentuals, això significa que el 49,7% dels treballadors del món (i el 58,7% dels treballadors de països en desenvolupament) no guanya el que és suficient per superar el nivell d'ingressos equivalent a dos dòlars per dia, mentre que el 19,7% de totes les persones empleades (la qual cosa inclou més del 23,3% dels treballadors de països en desenvolupament) viu amb menys d'un dòlar diari. Aquests forts gradients entre el nivell de rendes que existeixen entre els països rics i els països pobres és el que explica que es doni una forta pressió immigratòria. (Vegeu el quadre I-6.)

QUADRE I-6. PERCENTATGES DEL TREBALL TOTAL REPRESENTAT PER TREBALLADORS AMB UN NIVELL DE POBRESA EQUIVALENT A INGRESSOS D'1 O 2 DÒLARS DELS ESTATS UNITS PER DIA (PERCENTATGES PER ANYS DETERMINATS A TOT EL MÓN I CERTES REGIONS)

Regió	Ingressos dels treballadors pobres equivalents a 1 dòlar dels Estats Units per dia				Ingressos dels treballadors pobres equivalents a 2 dòlars dels Estats Units per dia			
	1980	1990	2003 ^a	2015 ^b	1980	1990	2003 ^a	2015 ^b
Món	40,3	27,5	19,7	13,1	59,8	57,2	49,7	40,8
Amèrica Llatina i el Carib	15,6	16,1	13,5	11,5	41,2	39,3	33,1	28,8
Àsia oriental	71,1	35,9	17,0	6,5	92,0	79,1	49,2	25,8
Àsia sud-oriental	37,6	19,9	11,3	7,3	73,4	69,1	58,8	47,7
Àsia meridional	64,7	53	38,1	19,3	95,5	93,1	87,5	77,4
Orient Mitjà i Àfrica del Nord	5,0	3,9	2,9	2,3	40,3	33,9	30,4	24,9
Àfrica subsahariana	53,4	55,8	55,8	54	85,5	89,1	89	87,6
Economies en transició	1,6	1,7	5,2	2,1	1,7	5,0	23,6	9,8

a. Estimacions.

b. Projeccions.

Font: OIT.

16. Utilitzam l'expressió «extrema pobresa» o «pobresa extrema dels treballadors» com a sinònim del nivell de pobresa general o de la població treballadora equivalent a ingressos diaris d'un dòlar dels Estats Units, i l'expressió «pobresa moderada» o «pobresa moderada dels treballadors» quan es tracta del nivell de pobresa general o de la població treballadora equivalent a ingressos diaris de dos dòlars dels Estats Units.

D'aquesta anàlisi es desprèn que a les regions on a llarg termini s'ha donat un augment de la productivitat i on s'han creat oportunitats d'ocupació és on més èxit ha tingut la reducció de la pobresa dels treballadors i la pobresa total, amb la conseqüència que són aquestes zones les que van pel bon camí per aconseguir el primer objectiu de desenvolupament del mil·lenni, que és reduir un 50% el percentatge de la població que viu amb menys d'un dòlar dels Estats Units per dia.

Segons les estimacions de l'FMI sobre les taxes mitjanes del creixement del PIB en les regions en desenvolupament entre el 1995 i el 2005 i les seves projeccions d'a-

questa tendència fins al 2015, es mostra que existeix la probabilitat devers el 2015 de disminuir cap un 50% la proporció mundial de treball en estat de pobresa, que es reflecteix en ingressos d'un dòlar per dia, amb la condició que la taxa de creixement sigui del 4,7%, és a dir, menys del 5% projectat entre el 1995 i el 2005. Tanmateix, si s'exclou l'Àsia oriental —i, sobretot, la Xina— d'aquest càlcul, el pronòstic és menys optimista. Les úniques regions que van per bon camí cap a la consecució d'aquest objectiu són l'Àsia sud-oriental, l'Àsia meridional, les economies en transició i l'Orient mitjà i l'Àfrica del nord. En el cas de les dues darreres regions que hem esmentat, l'explicació es

QUADRE I-7. TAXES DE CREIXEMENT DEL PIB NECESSÀRIES D'AQUÍ A L'ANY 2005 PER REDUIR A LA MEITAT LA MAGNITUD DEL TREBALL EN ESTAT DE POBRESA, I TAXES MITJANES DE CREIXEMENT DEL PIB ENTRE 1995 I 2005 CALCULADES PEL FONDS MONETARI INTERNACIONAL

Regions	Creixement del PIB necessari per arribar als objectius (percentatges)		Taxes mitjanes de creixement del PIB (percentatges) de l'FMI
	Taxes per reduir a la meitat el treball en estat de pobresa (1 dòlar de EEUU per dia)	Taxes per reduir a la meitat el treball en estat de pobresa (2 dòlars de EEUU per dia)	1995-2005
El món sense les economies industrialitzades	4,70%	més del 10%	5%
El món sense Àsia oriental i sense les economies industrialitzades	5,30%	més del 10%	3,80%
Economies en transició	del 4 al 5%	del 8 al 10%	3,30%
Àsia oriental	del 3 al 4%	del 6 al 8%	7,90%
Àsia sud-oriental	del 4 al 5%	més del 10%	4,10%
Àsia meridional	del 5 al 6%	més del 10%	5,80%
Amèrica Llatina i el Carib	del 3 al 4%	del 4 al 6%	2,40%
Orient Mitjà i Àfrica del Nord	del 4 al 5%	més del 10%	4,00%
Àfrica subsahariana	més del 8%	més del 10%	3,70%

Nota: Aquest càlculs se basen en la hipòtesis de que el creixement necessari per reduir al 1% el treball en estat de pobresa serà el mateix que en el passat. Si aquesta relació es modificà a causa de canvis polítics o de arregles institucionals, seria importants els efectes sobre les taxes de creixement del PIB necessàries.

Font: OIT.

troba en el fet que hi ha nivells molt baixos de pobresa extrema entre els treballadors. L'Amèrica Llatina i el Carib s'han apartat un poc del camí, mentre que a l'Àfrica subsahariana la desviació es més notable, ja que seria necessari aconseguir una taxa de creixement del PIB de més del 8% per arribar a l'objectiu del mil·lenni l'any 2015, en haver disminuït la magnitud del treball en estat de pobresa a la meitat. S'ha de recordar que aquest objectiu ha representat des del començament un desafiament molt major per a aquesta regió que per a qualsevol altra. (Vegeu el quadre I-7.)

Dit això, les perspectives són molt més poc optimistes, ja que la meta és reduir els treballadors en estat de pobresa, equivalent a uns guanys de l'ordre de dos dòlars per dia. L'única regió amb possibilitats realistes d'arribar-hi és l'Àsia oriental; cap altra no podrà aconseguir-ho mentre les taxes de creixement del PIB no millorin considerablement.